

Plenum

Torsdag 9.2.2023 kl. 16.00—19.07

2.3. Muntlig fråga om regeringens upplåning (Harry Harkimo liik)

Muntligt spörsmål MFT 246/2022 rd

Muntlig frågestund

Andre vice talman Juho Eerola: Också Liike Nyt-rörelsens riksdagsgrupp hade anmält detta tema till mig på förhand, alltså ledamot Harkimo, varsågod.

Debatt

16.35 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Katsotaan me nyt sitten eteenpäin tai taaksepäin, oli se sitten kokoomuksen vika tai hallituksen vika, niin laskelmiin mukaan tämän vuoden velkaantuminen tulee nousemaan: lisävelanotto noin 12 miljardiin euroon. Joka vuosi me otamme uutta lainaa eli uusimme lainoja noin 40 miljardilla, eli meidän korkomenot nousevat joka vuosi miljardilla, vähintään. Kyllä me ollaan semmoisessa tilanteessa, että selittääkää mitä vaan ja kenen vika vaan, niin miten, Saarikko, me selvitään tästä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Saarikko.

16.36 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Harkimon kysymys on vakava ja oikea. Koska täällä edustan nyt koko hallitusta — mieleni tekisi kertoa henkilökohtainen ja oman puolueeni näkemys tästä asiasta — jätän erikseen korostamatta, että vain keskustajohtoisen hallituksen aikana talous on saatu tasapainoon, [Naurua] ja totean sen sijaan, että ne talouspuheet, joita nyt olemme nähneet eri puolueiden vaaliohjelmina, ovat niin kaukana toisistaan, että näillä näkemyksillä on erittäin vaikea löytää Suomelle kestävää tietä. Tämänkin haluan suoraan todeta.

Mitä tämä tulee tarkoittamaan? Väistämätöntä tarvetta talouskasvulle, mutta sekään ei yksin riitä. Suomi tulee tarvitsemaan menoleikkauksia, veronkorotuksia, talouden sopeutusta, ja me todella voimme vain toivoa, että tuleva vaalikausi ei kohtaa tämänkaltaisia kriisejä, jotka ovat johtaneet merkittäviin taloudellisiin panoksiin Ukrainan sodan tukemisessa, kansalaisten tukemisessa, energiakriisissä, yritysten ja kuntien pelastamisessa pandemian keskeltä. Tämä aika on ollut poikkeuksellinen, ja valitettavasti en minä näe, että se olisi loppumassa, etenkin kun [Puhemies koputtaa] ilmastonmuutoskin haastaa tätä yhteiskuntaa myös tulevaisuudessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Eestilä.

Punkt i protokollet PR 165/2022 rd

16.37 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, te olette hoitaneet kohtuullisen hyvin neljän vuoden aikana korona-ongelman, ja täytyy sanoa, että te kyllä olette erinomaisesti linjanneet Nato-kysymykset yhdessä opposition kanssa, mutta vastapainoksi täytyy todeta, että kyllä tämä taloudenhoito on, arvoisa hallitus, teidän heikoin osa-alueenne. Tänäkin vuonna te työnsitte kehyksien ulkopuolelle yli 2,7 miljardia euroa, kun otetaan nyt eduskunnan käsittelyssä oleva lisäbudjetti huomioon. Teille on selvästi tullut semmoinen henkinen olotila, että teidän ei tarvitse tehdä lainkaan menosopeutuksia, mitkä olisivat olleet välttämättömiä budjetin teon yhteydessä. Kysymys kuuluu: miksi te ette tee menosopeutuksia, ja miksi te ette tee päätöksiä, jotka parantavat työllisyyttä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Saarikko.

16.38 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tehnyt menosopeutuksia, tämä hallitus on tehnyt myös verotusta kiristäviä ja verotuloja kasvattavia päätöksiä — onneksi ei kuitenkaan yrityksiltä. Ja kiitos huomioistanne, edustaja Eestilä, kiitän takaisin: kiitos oppositiolle siitä, että koronan ja Ukrainaan kohdistuneen hyökkäyssodan myötä tehdyissä toimissa meillä on ollut laaja yksituumaisuus.

Mitä tulee työllisyyskehitykseen, se on erinomaista kiitos suomalaisten yritysten, ja tähän tarkemmin varmasti ministeri Haatainen osaa kommentoida. [Ben Zyskiewicz: Ministeri Sipilä voisi vastata!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Mutta nyt kuitenkin kysymyksen esittää edustaja Grahn-Laasonen.

16.39 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä kriisit ovat meille osoittaneet ja opettaneet sen, että meidän pitää olla varautuneita tulevaan, ja talous on kiinteä osa turvallisuutta, Suomen kriisinkestokykyä. Vain sillä, että meillä on kestävästi hoidettu julkinen talous, me pystytään huolehtimaan meidän puolustuksen tarpeista, meidän sisäisestä turvallisuudesta, poliisien resursseista, koulutuksesta, meidän hyvinvointipalveluista, jotka tällä hetkellä ovat todella heikossa kunnossa.

Se ero hallituksen ja kokoomuksen edustaman kriisinhoidon välillä on ollut se, että me olemme kyllä tukeneet hallitusta esimerkiksi koronarokotteissa ja koronan hoitoon liittyvissä välttämättömissä menoissa, me olemme tukeneet maanpuolustuksen vahvistamista sen jälkeen, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, mutta se, mitä me emme hyväksy emmekä ymmärrä, on se, että tämä taloudellinen puoli on jätetty retuperälle. Eli ei ole varauduttu korkoriskiinkin, sitä ei ole huomioitu hallituksen budjettikirjoissa, ei ole tehty välttämättömiä valintoja, että me saisimme taloutta tasapainoon. [Puhemies: Ja nyt se kysymys!] Ja tätä haluaisin kysyä valtiovarainministeriltä: oletteko ylpeä suorituksestanne, mikä koskee Suomen talouden [Puhemies koputtaa] kriisinkestokyvyn vahvistamista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, ministeri Saarikko, oletteko ylpeä?

16.40 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi tietenkin huomattavasti mieltäisempää vaalikauden lopussa todeta talouden

Punkt i protokollet PR 165/2022 rd

myönteiset luvut ja esimerkiksi talouskasvu, joka oli itse asiassa aika hyvällä uralla ennen kuin kriisien aika maailmassa alkoi — olisimme varmasti toisenlaisessa todellisuudessa.

Haluan kuitenkin muutamia huomioita edustaja Grahn-Laasosen puheenvuorosta korjata. Totesitte, että olette tukeneet hallituksen ratkaisuja vaikka korona-aikana — kyllä, kiitos siitä. Itse asiassa teidän olisitte ottaneet enemmän velkaa. [Ben Zyskowieczin välihuuto] Mainitsen tämänkin nyt, koska kerta haluatte näitä päätöksiä yhä uudelleen ja uudelleen käydä läpi, ja se on myöskin suomalaisille hyvä, että kaikkien meidän linja tulee ilmi.

Mitä tulee korkoriskin tunnistamiseen, on varmasti niin, että on erilaisia puolueita ja talousajattelua siitä, onko velalla ollut niin paljon merkitystä tai onko korko ikuisesti nolla. Itse en koskaan ole ajatellut niin. Mutta sen kuitenkin haluan korjata, että valtiovarainministeriön ennustekaani, siis riippumaton valtiovarainministeriön virkaennustekaani, ei osannut ennakoida korkojen näin nopeaa kehitystä, ja siksi tällä viikolla esitellyssä lisätalousarviossa tuota korkomenoarviota korjattiin [Puhemies koputtaa] yli miljardilla ylöspäin. Sellaista ennustajan lahjaa ei ollut valitettavasti kenelläkään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Jokinen.

16.41 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Rinteen—Marinin vasemmistohallitus on suhtautunut talouspolitiikkaan ja velkaantumiseen välinpitämättömästi. Sen kaikki me olemme nähneet. Tällä hetkellä hallituksessa on neljäs keskustalainen valtiovarainministeri pönkittämässä tuota vasemmistolaista velkarallia, enkä usko, että viidennestäkään olisi ollut apua tässä tilanteessa. [Jukka Gustafsson: Onko vaalit tulossa? — Oikealta: Hiljaa! — Puhemies koputtaa] Matti Vanhanen aloitti kolmantena valtiovarainministerinä kesäkuussa 20, ja ensimmäinen esitys, jonka hän toi tähän saliin, oli nostaa valtion velkakatto 125 miljardista 150 miljardiin. [Satu Hassi: Korona!] Teidän suunnitelmienne mukaan valtionvelka tulee nousemaan noin 160 miljardiin tämän vuoden loppuun mennessä. Kuukausi sitten syntynyt tyttärenyttäreenikin sai syntyessään 25 000 euroa valtionvelkaa syntymälahjaksi. Kysyn teiltä, valtiovarainministeri: milloin te tuotte eduskunnan päätettäväksi valtion velkakaton korottamisen, ja korotatteko sitä 180:een vai 200 miljardiin, vai jätättekö senkin seuraavan hallituksen hoidettavaksi?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Saarikko.

16.42 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarve valtion velkakaton korottamisesta ja sen summasta riippuu aivan oleellisesti siitä, minkälaisen poliittisen linjan seuraava hallitus tälle maalle tarvitsee. Jos on yhteistä ymmärrystä ja yhteistä tahtoa löytää myös tapoja vähentää velkaantumista, varmasti silloin katon nostamiselle ei ole tarvetta. Kaikkineen, parhaillaanhan eduskunnalla on käsiteltyssä lisätalousarvioesitys, joka nostaa Valtiokonttorin valtuutta lainanotolle johtuen tästä poikkeuksellisesta tilanteesta, esimerkiksi energiakriisin keskellä, jossa laajasti eduskunnassa löytyi tuki sille, että me päädyimme vielä vaalikauden loppusuoralla tukemaan kotitalouksia kohtuuttomien sähkölaskujen keskellä.

Edustaja Jokinen, onnittelut lapsenlapsestanne. [Kalle Jokinen: Kiitos!] Mitä tulee siihen tosiasiaan, mitä hänen sukupolvensa kohtaa, tilanne ei ole mitenkään toivottava, ja se harmittaa minua vietävästi. Silti tuntuisi reilummalta, että tekin kunniallisena ja hyvänä

Punkt i protokollet PR 165/2022 rd

isoisänä myöntäisitte, että te olette ollut tukemassa tätä samaa politiikkaa, teidän tyttären-tyttärenne ja lapsenlapsenne vuoksi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Puisto.

16.44 Sakari Puisto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituskaudella on ollut löysentynyt velkakuri, ja se on huono yhdistelmä, koska markkinoilla korot ovat nousseet. Julkinen valtionvelkapottihan koostuu useista lainoista, ja ne erääntyvät eri aikaan. Valtionvelan korot nousevat silloin, kun näitä vanhoja lainoja uudelleen rahoitetaan uusilla lainoilla, ja kun budjetti on rankasti alijäämäinen, niin silloinhan tulee kovemmalla korolla sitten lisää lainaa päälle. Nyt kysyisin valtiovarainministeriltä: oletteko te yrittäneet hahmottaa, kuinka pitkään itse asiassa nämä valtion velanhoitokustannukset tulevat kasvamaan, siis jo tehdyillä päätöksillä, jo otetulla lainalla, ja kun korkosumma liikkuu nyt tänäkin vuonna kahdessa ja puolessa miljardissa ja on jo nähtävillä velanhoitokustannusten kasvu tuleville vuosille, niin mikä merkitys tällä kaikella on julkisen talouden pitoon? Siitä tulee aika vaikeata.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Niin, ministeri Saarikko.

16.45 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Edustaja Puisto, kiitos tarkasta ja hyvästä kysymyksestä. Itse asiassa valtiovarainministeriö tulee maanantaina julkistamaan oman näkemyksensä niin kutsutuista teknisistä kehyksistä tarkoittaen siis sitä virkamiesraamia tulevalle hallitukselle, mikä on se pohja, jolla riippumatta vaalien tuloksesta ja hallituskokoonpanosta Suomi lähtee työskentelemään taloutensa kanssa tuleville vuosille.

Ja tiedostamme jo nyt, että riippumatta poliittisista voimasuhteista tai poliittisista menolisäys- tai leikkauspäätöksistä tuo pohja tulee olemaan erittäin vaikea johtuen korkomenoista ja johtuen indeksisidonnaisista eli hintojen nousuun sidotuista valtion kustannuksista. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Ja mitä tämä kokonaisuus ja korkomenojen vaikutus tarkoittavat tulevien hallitusten kannalta? Ne tarkoittavat sitä, että liikkumavaraa kaikkeen muuhun on aivan älyttömän paljon vähemmän kuin pitkään, pitkään aikaan tässä maassa. [Sanni Grahn-Laasonen: Ei ole!] Sitä se Suomeksi tarkoittaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindtman.

16.46 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että tällä vaalikaudella velkaa on jouduttu ottamaan paljon, ja velkaan pitää suhtautua vakavasti, mutta, arvoisa puhemies, kyllä olisi reilua hieman suhteuttaa tätä Suomen tilannetta muuhun Eurooppaan. Kun edustaja Orpo eilen taisi todeta, että luvut eivät ole vasemmistolaisia eikä oikeistolaisia, niin kerronpa muutaman luvun:

Kaikesta tästä huolimatta kestävyysvaje tällä vaalikaudella on pienentynyt neljästä ja puolesta prosentista kolmeen, veroaste on alhaisempi kuin tämän hallituksen aloittaessa, työllisyys on mittaushistorian ennätyksessä — ero Ruotsiin on kutistunut — ja meidän julkinen talous on tällä vaalikaudella ollut joka vuosi euroalueen keskiarvoa parempi. Tällä ei ole tarkoitus sanoa, että kaikki on hyvin. Päinvastoin, meillä on iso haaste edessä. Ja nyt

Punkt i protokollet PR 165/2022 rd

näissä tulevilla sopeutuksissa, kun laitetaan julkista taloutta kuntoon, mitä tiukempi aika, sitä tärkeämpää on, että ne kohdentuvat oikeudenmukaisesti.

Arvoisa valtiovarainministeri, jaatteko sen arvion, että silloin kun on tiukat ajat, niin heidän, joilla kaikkein leveimmät hartiat on, [Puhemies koputtaa] pitää kantaa isompi taakka kuin heidän, joilla on kaikkein kapeimmat?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin. — Ja ministeri Saarikko.

16.47 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulen itse asiassa, edustaja Lindtman, että aika laajasti suomalaisessa yhteiskunnassa jaetaan tuo arvo, koska kaikki puolueet ovat ainakin tähän asti halunneet ylläpitää hyvinvointivaltion ja hyvinvointiyhteiskunnan ideaa. Ja nyt siitä tulee entistä vaikeampaa, ottaen huomioon, että väestö ikääntyy, kaikista on luvattu pitää huolta, kävimme läpi poikkeuksellisen alhaisen syntyvyyden ja on nämä ulkoiset kriisit ja uhat — siis sota Euroopassa — jotka ovat itse asiassa paljolti vaikuttamassa juuri siihen, miksi korkoja on pitänyt nostaa, koska sota nosti hintoja ja niin edelleen. Elämme poikkeuksellista aikaa, ja tietenkin jaan näkemyksenne siitä, että ketään tämä kriisi taloudessa, sota Euroopassa ei saisi jyrätä alleen niin, että hylkäisimme yhteiskunnan heikoimmat. Se ei ole oikeudenmukaista, eikä se kuulu meidän yhteiseen käsitykseen hyvästä hyvinvointiyhteiskunnasta, mutta myöskään se ei kuulu käsitykseen hyvästä hyvinvointiyhteiskunnasta, että sitä toteutetaan yli varojen elämällä. Ja on tosiasia, että meillä on ollut syviä näkemyseroja siitä, miten tämän suhteen tulisi toimia, [Puhemies koputtaa] mutta sitä oppositio ei voi pyyhkiä pois, että isoin talouslasku on syntynyt...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ei eletä yli varojen eikä ylitetä aikaa.

...kriisien hoidosta, ja sitä te olette tukeneet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kyllönen.

16.48 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli mahdollisuus työhuoneesta eilen laskea, kuinka paljon rakas kokoomuspuolue teki säästölistaa, ja pääsin noin 4,5—5 miljardiin. Ei kerrottu suoraan, mistä leikataan, mutta kerrottiin, että kulttuuri, koulutus, puolustus jäävät pois, jolloin leikkauslistalle jäävät yleinen asumistuki, indeksien leikkaukset koskettaen kuntien valtionosuuksia, mihin sisältyvät silloin myöskin peruskoulut ja päiväkodit, opintotuki, sosiaaliturva ilman eläkkeitä ja erityisesti myöskin perheiden ja lasten saamat erilaiset sosiaalituot. Kun mietitään suomalaista yhteiskuntaa, köyhyyden lisääntymistä, yksinhuoltajaperheiden tilanne on erittäin vaikea, perheiden tilanne, yksin asuvien tilanne, niin miten hallitus näkee, että leikkaukset kohdentuvat ihan selkeästi kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin? Sitä ei julkisesti uskalleta sanoa ääneen, kierrellään ja kaarrellaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Kiuru.

16.49 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin suorastaan huolestuin, kun näin kokoomuksen ehdotuksen siitä, miten

Punkt i protokollet PR 165/2022 rd

taloutta pitää tasapainottaa. Se on selvää, että tässä maassa käynnistyy aikamoinen stressi-testi, kun seuraavaa hallitusohjelmaa laaditaan. Kysymys siinä ei ole vain siitä, miten taloudellista kestävyysvajetta tilkitään, vaan myös siitä, tehdäänkö se oikeudenmukaisesti. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Itse ajattelen peruspalveluista vastaavana ministerinä, että myöskin sosiaalinen kestävyysvaje tulee ottaa huomioon ja katsoa, onko mahdollista tehdä näitä kaikkia esityksiä ottaen huomioon, että sosiaalisen kestävyysvajeen välinpitämättömästi hoitaminen maksaa yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti vielä enemmän. Itse olen oikeastaan hämmästynyt siitä, kuinka vähän meillä on tilannekuvaa siitä, mitä tämä sosiaalinen kestävyysvaje tulee tarkoittamaan. Minä olin hämmästynyt siitä, jos oikein ymmärsin, että kokoomuksessa aiotaan leikata sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksesta miljardi euroa pakkana, [Välihuutoja] pelkästään hyvinvointialueiden rahoitusta jo miljardi euroa, [Puhemies koputtaa] kun minä juuri sain viime viikolla siihen 500 miljoonaa rahaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Valkonen.

16.51 Ville Valkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä väite ei pidä paikkaansa. On hyvä korjata väärinymmärrys. Kokoomus haluaa parantaa vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta sosiaali- ja terveyspalveluissa, jotta meillä on palvelut vielä 2030-luvullakin jäljellä.

Mitä tulee talouden suureen kuvaan, niin ei kokoomus tietenkään väitä, että asioiden kuntoon laittaminen olisi helppoa tai miellyttävää, mutta on rehellistä kertoa suomalaisille, että tämä linja ei voi jatkua. Valitettavasti keskusta-vasemmistohallitus on harjoittanut täysin vastuutonta talouspolitiikkaa, siitä ei päästä yli eikä ympäri. [Jussi Saramon välihuuto] Nyt on korkea aika laittaa piikki kiinni ja ottaa luottokortti pois, täysin korkea aika lopettaa tämä velkaantuminen.

Mutta on täysin totta, että pelkästään menoleikkauksilla ei tietenkään ura oikene, vaan työllisyys ja kasvu ovat aivan keskeisiä Suomen menestykselle. Haluaisin kysyä työministeriltä: mitä teidän mielestänne Suomen työmarkkinoiden uudistamiseksi pitäisi tehdä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja työministeri Haatainen.

16.52 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaiken perustahan on työ, koska tämä hyvinvointiyhteiskunta perustuu siihen, että sitä rahoitetaan työllä. Tämä hallitus on keskittynyt talouspolitiikassa nimenomaan siihen, että saamme työllisyysastetta nostettua, ja nyt se on mittaushistorian korkein, 75 prosenttia. Minun ja oman puolueeni SDP:n tavoite on nostaa työllisyysastetta 80 prosenttiin ja jatkaa tätä hyvää kehitystä, jota on jo tehty.

Täällä aiemmin kysyttiin, mitä työllisyystoimia on tehty. Me olemme 80 000 työpaikan edestä tehneet työllisyystoimia tässä hallituksessa siitä huolimatta, että meillä on ollut korona ja tämä sota Euroopassa, ja me olemme nämä päätökset vieneet, ja viimeisiä odotetaan nyt eduskunnasta ulos. Pohjoismaainen työvoimapalvelumalli tulee vahvistamaan työllisyyttä tulevana vuosina. Työllisyyspalvelujen siirto kuntiin tuo ne lähemmäksi koulutuspalveluita ja tulee näkymään myös sillä tavalla, että kunnissa voidaan myös yritysten todellisuus nähdä, työtä hakevien todellisuus nähdä [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta saada työllisyysastetta nostettua.

Punkt i protokollet PR 165/2022 rd

Frågan slutbehandlad.